

PAREMPI **HOITO**

Suomen Yrittäjien ratkaisut
hyvinvointialueille

SISÄLLYS

01 Tehdään yhdessä maailman parhaat palvelut	4
Suomen Yrittäjien tavoitteet hyvinvointialueille	4
02 Terve talous luo raamit parhaille hyvinvointipalveluille	6
Hyvinvointialueen rahoitusmallin tulee olla kestävä	6
Valtio rahoittaa – hyvinvointialueilla talousvastuu	6
03 Palvelustrategiaan kannattaa panostaa – yritykset mukaan tuottajiksi!	8
04 Kustannusten vertailu ja kilpailu kirittävät hyviin tuloksiin	10
Vertailu kirittää toimintaa	10
Esimerkki mielenterveyskuntoutuksesta	11
Otetaan yhteinen kustannuslaskentamalli käyttöön	11
05 Yrittäjät luovat laatua ja lyhentävät jonoja	14
Kansalaiset haluavat valinnanvapautta ja yrityksiä palvelun tuottajaksi	14
Järjestäjän ja tuottajan erottaminen	14
06 Tyytyväiset asiakkaat ovat paras palaute	16
Ositetut hankinnat alueen elinvoimaa vauhdittamaan	16
Palvelusetelit lisäävät valinnanmahdollisuuksia ja osallisuuden tunnetta	18
Palvelusetelien arvot on asetettava oikein	22
Palvelusetelin arvon oltava asiakkaalle kohtuullinen	24
Tarkistetaan palvelusetelin arvo tähän päivään	24
07 Yhteenveto Suomen Yrittäjien ratkaisusta aluevaaleihin	26
Suomen Yrittäjien ratkaisut	26

01

Tehdään yhdessä maailman **PARHAAT PALVELUT**

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus (sote-uudistus) on yksi Suomen historian suurimmista palvelu- ja hallintouudistuksista. Sen myötä sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut siirretään kuntien ja kuntayhtymien vastuulta perustettaville hyvinvointialueille. Näin muodostuu valtion ja kuntien väliin uusi hallinnollinen taso, hyvinvointialue.

Sote-uudistuksen tavoitteena on vastata tulevaisuuden haasteisiin. Asetetut tavoitteet ovat hyvät ja kannatettavat: palvelujen saatavuuden, saavutettavuuden ja laadun parantaminen.

Väestön ikääntyessä sote-palveluiden tarve kasvaa ja huoltosuhte heikkenee. Jotta pystymme turvaamaan laadukkaiden hyvinvointipalveluiden saatavuuden, on palvelujärjestelmää uudistettava sekä laadun että tuottavuuden näkökulmista.

Sote-alan vuosittaiset menot ovat noin 21–24 miljardia euroa laskentatavasta riippuen. Hyvinvointialueiden päättäjät ratkaisevat, miten ja minne näitä verovaroja käytetään.

Vuodesta 2023 lähtien sote-menojen osuus valtion kokonaisverokertymästä on erittäin merkittävä. Mikäli onnistumme järjestämään tarvittavat sote- ja pelastuspalvelut laadukkaasti ja tehokkaasti, verotuloja riittää enemmän muille yhteiskunnan sektoreille. Samalla voimme pitää verotuksen kohtuullisella tasolla.

Hyvinvointialuevaaleissa valittavat valtuutetut ovat paljon vartijoina. Tässä vaaliohjelmassa kerromme yrittäjien ratkaisuehdotukset maailman parhaiden hyvinvointipalvelujen luomiseksi Suomeen. Toivomme avointa vuoropuhelua – ei vastakkainasettelua. Sosiaali- ja terveyspalveluiden parissa tarvitaan niin julkista sektoria, yrityksiä kuin järjestöjä.

Hyvin toimivat sosiaali- ja terveyspalvelut muodostavat perustan toimivalle hyvinvointiyhteiskunnalle ja myös yrittäjyyden edellytyksille. Yhteiskunnan ikääntyessä meidän on yhdessä löydettävä ratkaisuja palvelujen saatavuuden, laadun ja kustannustehokkuuden parantamiseksi.

Suomen Yrittäjien tavoitteet hyvinvointialueille

Uudistuksen suuri valuvika on, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut halutaan voimakkaasti keskittää julkisen sektorin tehtäväksi.

Yrittäjien viesti on, että nyt on aika yhteistyölle ja yhdessä tekemiselle. Sote-alalla työskentelee 400 000 ammattilaista, joista 88 000 toimii yksityisellä sektorilla. Sote-alan yrityksiä on noin 18 200. Neljä viidestä on enintään neljän hengen yrityksiä. Pienikin on kaunista.

Reilu ja avoin kilpailu erottaa jyvät akanoista. Haluamme läpinäkyvän ja yhtenäisen julkisen ja yksityisen sektorin kustannuslaskennan, jonka avulla voimme objektiivisesti kilpailla laadulla entistä parempien sote-palvelujen kehittämiseksi Suomessa.

Kyllä asiakas tietää, mikä on parasta. Toivomme, että hoitojot puretaan ja palvelut tuotetaan entistä enemmän niin, että ihmiset pääsevät itse valitsemaan parhaat palvelut useista eri palveluntuottajista. Toivomme, että pieniäkin palveluyrityksiä arvostetaan antamalla ihmisille palvelusetelit, jotka tuovat valinnanvapauden.

MIKSI ALUEVAALIT OVAT YRITTÄJILLE TÄRKEÄT?

- 1.** Sote-sektorille käytetään noin 21–24 miljardia euroa vuosittain.
- 2.** Alalla työskentelee 400 000 ammattilaista, joista 88 000 yksityisellä sektorilla.
- 3.** Sote-alan yrityksiä on noin 18 200.
- 4.** Neljä viidestä sote-alan yrityksestä on enintään neljän hengen yrityksiä.
- 5.** Sote-alalle tarvitaan tulevina vuosina yli 200 000 työntekijää lisää.
- 6.** Hyvinvointialueet ovat merkittäviä ostopalveluiden hankkijoita.

02

Terve talous luo raamit parhaille **HYVINVOINTIPALVELUILLE**

Hyvinvointialueen rahoitusmallin tulee olla kestävä

Hyvinvointialueiden menestys riippuu toimivan rahoitusmallin löytymisestä. Kyseessä on aito ongelma ja yhtä optimaalista ratkaisua tuskin on olemassa. Keskustelua on pitkälti käyty siitä tulokulmasta, pitäisikö alueilla olla oma verotusoikeus vai järjestetäänkö rahoitus valtion rahoituksella.

Jos rahoitus järjestetään kokonaisuudessaan valtion rahoituksella, siihen ei sisälly riittävästi kannusteita toiminnan tehostamiseen. Tästä voi olla seurauksena perusteeton menojen jatkuva kasvu. Toisaalta maakuntaverot voisi tarkoittaa työn verotuksen kiristymistä ja alueellisen verorasituksen kohtuuttoman suuria eroja.

Yrittäjien mielestä mitään rahoitusmallia ei pidä kategorisesti sulkea pois. Aikataulullisista syistä on kuitenkin perusteltua lähteä liikkeelle valtion rahoitukseen pohjautuvalla mallilla ja kerätä kokemuksia sen hyvistä ja huonoista piirteistä. Tulevaisuudessa täytyy tarkastella julkisen sektorin tehtäviä laaja-alaisesti ja samalla arvioida rahoitusjärjestelmän toimivuus.

Hyvinvointipalveluiden rahoitusjärjestelmän rakenteita on katsottava pitkälle tulevaisuuteen. Lyhyen ajan hyötyjen tavoittelemisen löysällä menorakenteella rapauttaisi hyvinvointipalveluiden saatavuutta ja laatua pitkällä aikavälillä. Tästä syystä rahoitusjärjestelmää tärkeämmäksi tekijäksi nousee hyvinvointialueiden talousvastuu eli budjettikuri.

Valtio rahoittaa – hyvinvointialueilla talousvastuu

Sote- ja pelastuspalveluiden siirtäminen hyvinvointialueille perustuu uskomukseen, että se parantaa kustannustehokkuutta. Näin ei käy, jos järjestelmästä puuttuvat kannusteet palveluiden tuotannon tehostamiseen.

Pehmeän budjettirajoitteen ongelmasta on päästävä eroon. Tällä tarkoitetaan, että asukkaiden ja päätöksentekijöiden etuna on käyttää kaikki saatavilla olevat taloudelliset resurssit ja tarpeen tullen niitä saadaan aina vain lisää.

Ongelmaksi muodostuu se, että hyvinvointialueiden vastuulle tulevat palvelut ovat pitkälti lakisääteisiä ja osaltaan välttämättömiä, ja ne siten kuuluvat kansalaisten perusoikeuksiin. Tämä yhdistettynä siihen, että valtio toimii aina järjestelmän ”viimeisenä takajana”, johtaa helposti moraalikattoon.

Järjestelmän uskottavuuden kannalta on välttämätöntä, että hyvinvointialueiden kustannusten hillintään luodaan sitova mekanismi. Alueille suunnattava rahoitus täytyy olla tiukasti määritelty valtion kehys- ja budjettiprosessissa ja niistä poikkeaminen on tehtävä mahdollisimman hankalaksi sisältäen mahdollisuuden hyvinvointialueen itsenäisyyden menettämiseen.

Demokratiassa on mahdotonta luoda vedenpitävää mekanisme kustannusten hillinnän estämiseksi ja menokurin varjelemiseksi. Tästä huolimatta on kaikin keinoin pyrittävä malliin, joka tekee hyvinvointialueiden budjettirajoitteesta mahdollisimman sitovan. Jos tähän ei pystytä, hyvinvointialueiden kustannusten hillinnältä putoaa pohja pois.

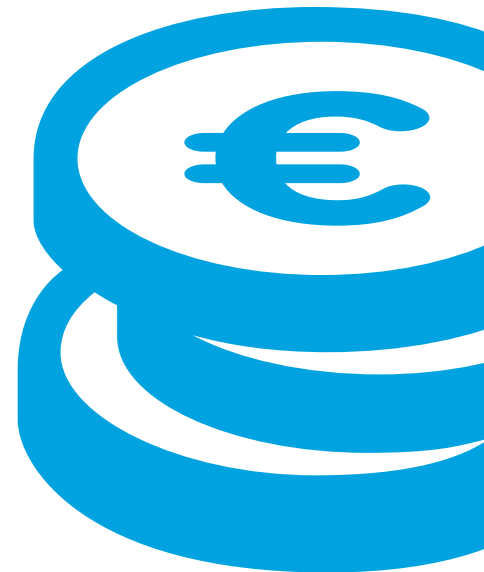
Hyvinvointialueen tehostamistavoitteelle ei ole asetettu perälahtaa, vaan alueille on säädetty oikeus riittävästä rahoituksesta. Yrittäjät esittää, että säästötavoitteen toteuttamiseksi on säädettävä velvollisuus ottaa käyttöön yhteinen kustannuslaskentajärjestelmä. Palvelurakenne, jonka kustannuksia ja kustannusrakennetta ei tunneta, ei voi olla tehokas.

Yhteenveto

- Mikäli valtio toimii aina palvelujen viimeisenä takajana, malli johtaa helposti lisävaatimuksiin ja moraalikattoon.
- Siksi hyvinvointialueiden budjettirajoitteesta on tehtävä mahdollisimman sitova.
- Lisäksi hyvinvointialueilla on oltava mekanismi palvelujen tuotannon tehostamiseksi.
- Säästötavoitteen toteuttamiseksi on säädettävä velvollisuus ottaa käyttöön yhteinen kustannuslaskentajärjestelmä.

Hyvinvointialueille säädetty säästötavoite

Hyvinvointialueille on asetettu 20 %:n tehostamistavoite vuosittaiselle kustannusten kasvulle. Laissa on säädetty, että valtion rahoituksen tasoa varainhoitovuodelle määritettäessä palvelutarpeen muutos otetaan huomioon siihen määrään asti, että käyttökustannusten vuosittainen kasvu vastaa 80 prosenttia sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen arvioidusta vuosittaisesta kasvusta.

03

Palvelustrategiaan kannattaa panostaa – YRITYKSET MUKAAN TUOTTAJIKSI!

MIKSI PALVELUSTRATEGIA ON NIIN TÄRKEÄ?

Hyvinvointialueen on laadittava taloutensa ja toimintansa suunnittelua ja johtamista varten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategia osana hyvinvointialuestrategiaa. Laki edellyttää, että palvelustrategiassa on otettava huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet.

Palvelustrategiassa hyvinvointialue päättää järjestämisvastuulleen kuuluvan sosiaali- ja terveydenhuollon pitkän aikavälin tavoitteet. Lisäksi hyvinvointialue asettaa palvelustrategiassa tavoitteet sille, miten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut toteutetaan ottaen huomioon hyvinvointialueen asukkaiden tarpeet, paikalliset olosuhteet, palvelujen saatavuus ja saavutettavuus sekä kustannusvaikuttavuus.

Hyvinvointialueen asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista palvelustrategian laadinnassa säädetään hyvinvointialueesta annetussa laissa. Hyvinvointialueen on julkaistava palvelustrategiansa julkisessa tietoverkossa.

Hyvinvointialueella laadittava palvelustrategia on tärkein asiakirja. Siihen kannattaa päättäjien panostaa, nähdä vaivaa ja kuulla alueen yrityksiä.

Palvelustrategiassa asetetaan tavoitteet strategiakaudella tuotettavien palveluiden määrälle, laadulle, saatavuudelle ja kustannuksille. Strategiaan kirjataan, kuinka tavoitteet aiotaan saavuttaa ja samalla annetaan palvelulupaus. Siinä määritellään myös, mitkä palvelut hyvinvointialue tuottaa tai pyrkii tuottamaan itse, mitä palveluita yritykset tai kolmas sektori tuottavat tai niiden odotetaan tuottavan.

Palvelustrategian on tunnistettava sidosryhmäyhteistyön ja toimivien markkinoiden merkitys. Siinä määritellään palvelumarkkinoiden kehittämistarpeet sekä mikro- ja pk-yrityksien rooli osana monituottajamalleja. Tavoitteena on luoda sote-uudistuksen ja hyvinvointipoliittisten tavoitteiden saavuttamisen mahdollistava uusi palvelujärjestelmä. Monituottajuudella, yrittäjyydellä ja yritystoiminnalla on merkittävä rooli palvelujärjestelmässä.

Esteinä monituottajamallille voi olla esimerkiksi se, että alihankinnan tai ammatinharjoittajien käyttöä rajataan tai asetetaan sille erityisehtoja. Tällaisia ehtoja ei pidä luoda. Pk-yritysten vahvuus on usein toimiva ja ketterä erikoisosaaja-alihankkijoiden verkosto.

Palvelustrategian valmisteluun kannattaa ottaa mukaan eri sidosryhmien edustajia, myös yksityisen palvelusektorin yrittäjien ja yritysten. Hyvinvointialueen tulee huolehtia siitä, että yrittäjien ja kolmannen sektorin näkökulma ja osaminen hyödynnetään alueen palvelustrategian valmistelussa, käytännön toteuttamisessa ja tulosten arvioinnissa.

MUISTILISTA TAVOITEKIRJAUKSISTA HYVINVOINTIALUEEN PALVELUSTRATEGIAAN:

1. Alueen sote-palvelut tuotetaan monituottajamalla hyödyntäen. Palveluntuottajan valinnassa asiakkaan omalla mielipiteellä pitää olla suuri painoarvo.
2. Palveluihin on päästävä ilman viivettä (esim. päätökset asiakkaille eivät saa viipyä).
3. Alueen sote-palvelut tuotetaan monituottajamallilla. Palveluntuottajia kannattaa olla useita, myös mikro- ja pk-yrityksiä.
4. Asiakkaille on kerrottava siitä, että heillä on valtaa valita palveluntuottajansa eri vaihtoehtojen joukosta.
5. Hankinnat tulee toteuttaa siten, että myös mikro- ja pk-yrityksillä on edellytykset menestyä tarjouskilpailuissa ja osatarjoukset hyväksytään.
6. Palveluntuottajat otetaan mukaan valmistelemaan monituottajamallia toteuttavia toimenpiteitä, kuten hankintoja ja palveluseleitä.
7. Yksityiset palveluntuottajat ovat tasavertaisia muiden palveluntuottajien kanssa.
8. Palveluntuottajien välinen kilpailu kannustaa niitä saatavuuden, laadun ja kustannustehokkuuden parantamiseen.
9. Yksityisen sektorin toimijoiden alihankkijoiden tai ammatinharjoittajien käyttöä ei rajoiteta.
10. Hyvinvointialueen pitää erottaa palvelutuotannossaan järjestämisen ja tuottamisen. Tämä on mainittava selkeästi palvelustrategiassa.
11. Hyvinvointialue asettaa selkeät strategiset tavoitteet palvelumarkkinoiden kehittämiseksi seuraaville vuosille perustuen monituottajamalliin.
12. Hyvinvointialue toteuttaa julkisen ja yksityisen sektorin yhteisen kustannuslaskentajärjestelmän, jonka avulla pystytään helposti ja vertailukelpoisesti mittaamaan palvelun hintaa.
13. Yhteinen kustannuslaskentajärjestelmä määrittää palvelusetelien ja ostopalvelujen realistisen hintatason siten, että sekä julkinen että yksityinen palveluntuottaja pystyvät toteuttamaan palvelulupauksen samalla hinnalla.
14. Monituottajamallin mahdollisuuksista on ylläpidettävä ajantasaista tietokantaa jokaisella hyvinvointialueella (alan yritysten määrä, työpaikkojen määrä).
15. Mikäli palveluja on saatavissa yrityksiltä siten, että kilpailu on tehokasta/riittävää, julkinen sektori pitäytyy omien osakeyhtiöiden ja liikelaitosten perustamiselta.
16. Mikäli omat osakeyhtiöt ja liikelaitokset ovat edelleen palvelujentuottajina, niitä on kohdeltava samoin kriteerein kuin yksityisiä palveluntuottajia.
17. Hyvinvointialueiden on tuotettava luotettavaa tilastotietoa palvelujen hinnoista ja asiakkaiden laatu-arvioista. Kaikkia palvelujen tuottajia on arvioitava laadullisesti ja hinnallisesti samoilla kriteereillä.

04

Kustannusten vertailu ja kilpailu KIRITTÄVÄT HYVIIN TULOIKSIIN

Hyvintointialueiden on seurattava omia kustannuksia ja niitä on verrattava toisten alueiden kustannuksiin, toteaa lainsäädäntö.

Yrittäjät muistuttaa, että julkisen sektorin toimijoiden kustannusten vertailu keskenään ei riitä takaamaan tehokkainta tuotantoa. Vertailuun on otettava mukaan myös yksityinen palvelusektori.

Lisääntyvä palvelutarve ja julkisen talouden kestävyys edellyttävät, että käytössä on niin kustannustehokas palvelurakenne kuin mahdollista.

Vertailu kirittää toimintaa

Kaikkia palveluntuottajia on arvioitava laadussa ja hinnoissa samoin kriteerein. Siksi palvelutuotannon hinta- ja laaturaportit on oltava julkisesti nähtävillä. Avoin vertailu merkitsee sitä, että eri palveluntuottajat altistavat itsensä julkisesti asiakkaidensa arvioitavaksi.

Monituottajamallin mahdollisuuksista on ylläpidettävä ajantasaista tietokantaa jokaisella hyvinvointialueella. Hyvinvointialueilla on oltava tilastotietoa sote-yritysten määrästä, työpaikkojen määrästä ja tilanteesta.

ESIMERKKI SILMÄSAIRAUKSIEN HOIDOSTA: SAIRAANHOITOPUIRIN KUSTANNUSVERTAILU JA VALTAKUNNALLINEN SÄÄSTÖPOTENTIALI

Yksityiset optikkoliikkeet tuottavat runsaasti sellaisia silmäsairauksien diagnostiikkaan, hoitoon ja seurantaan liittyviä palveluita, joita kuntayhtymät ja sairaanhoitopiirit ovat perinteisesti tuottaneet itse kalliimpaan hintaan. Kertomalla esimerkkisairaanhoitopiirin potentiaaliset kustannussäästöt niiden suhteellista väestöpohjaa edustavilla kertoimilla saadaan käsitys siitä, minkälaisia säästöjä on valtakunnallisesti mahdollista saavuttaa. Laskelman on tehnyt NÄE ry:n jäsenyritysten controller-työryhmä.

Oheinen laskelma perustuu Kelan ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (THL:n) ilmoittamiin potilasmääriin, Käypä hoito -suositusten mukaisiin hoitokäytäntöihin (sisältävien tutkimukset ja hoidot), sairaanhoitopiirien julkisten hintailmoitusten keskiarvoihin ja yksityisten silmäterveydenhuollon palveluntuottajien julkisiin hinnastoihin.

Laskelma koskee tutkimuksia ja toimenpiteitä, joita on mahdollista ostaa optikkoliikkeistä ja niissä toimivilta yksityisiltä silmälääkäreiltä. Laskelmissa on huomioitu asiakkaalta perittävä käyntimaksu, yleisesti 20,60 tai 41,20 euroa.

POHJOIS-SAVO, KESKIKOKOINEN SAIRAANHOITOPUIRI (KERROIN 22,2*)

	TOTEUTUVAT NYKYKUSTANNUKSET €	VAIHTOEHTOISET NYKYKUSTANNUKSET €	SAIRAANHOITOPUIRIN SÄÄSTÖPOTENTIALI €	VALTAKUNNALLINEN SÄÄSTÖPOTENTIALI €
Diabetes	345 759	44 213	301 546	6 694 321
Glaukooma	602 490	0	602 490	13 375 278
Ikärappeuma	179 534	0	179 534	3 985 655
Kaihi	242 100	0	242 100	5 374 620
YHTEENSÄ	1 369 883	44 213	1 325 670	29 29 874

Taulukosta selviää, että nykykustannuksiin verrattuna silmäsairauksien hoidossa on valtava säästöpotentiaali niin sairaanhoitopiirin kuin koko valtakunnan tasolla. 0€ vaihtoehtoinen kustannus tarkoittaa, että käyntimaksu riittää kattamaan vertailtavan palvelun kustannukset. Laskelman on tehnyt NÄE ry:n jäsenyritysten controller-työryhmä.

Esimerkki mielenterveyskuntoutuksesta

Asiakas voi palvelusetelillä valita palveluasumisen tuottajansa eli kotinsa ja toiselta toimijalta työ- tai päivätoiminnan. Tähän nivoutuvat vielä järjestöjen erilaiset toiminnot ja hyvinvointialueen julkiset mielenterveyspalvelut. Verkosto muodostaa yhteistyössä kattavan kokonaiskuvan kuntoutujan polusta. Kuntoutuja ei putoa tuen piiristä. Kuntoutujan tilanne vahvistuu kohti itsenäisempää asumista ja elämää. Palvelua voidaan monituottajamallissa joustavasti mukauttaa keventyneen tuen tarpeeseen.

- Kiinteistöjen arvo ja sisäinen vuokra
- Kiinteistöjen ylläpitoon ja energiaan liittyvät kulut
- Johtamiseen ja operatiiviseen hallintoon kuuluvat menot, mm. taloushallinto
- Tietojärjestelmäkulut
- Henkilöstön poissaoloihin, rekrytointiin, koulutukseen ja muuhun henkilöstöjohtamiseen liittyvät kulut
- Henkilöstökulut sivukuluineen ja sijaisten palkat
- Hallinnon kustannukset (vyörytykset)
- Arvonlisävero
- Pääomakulut (korot ja poistot)

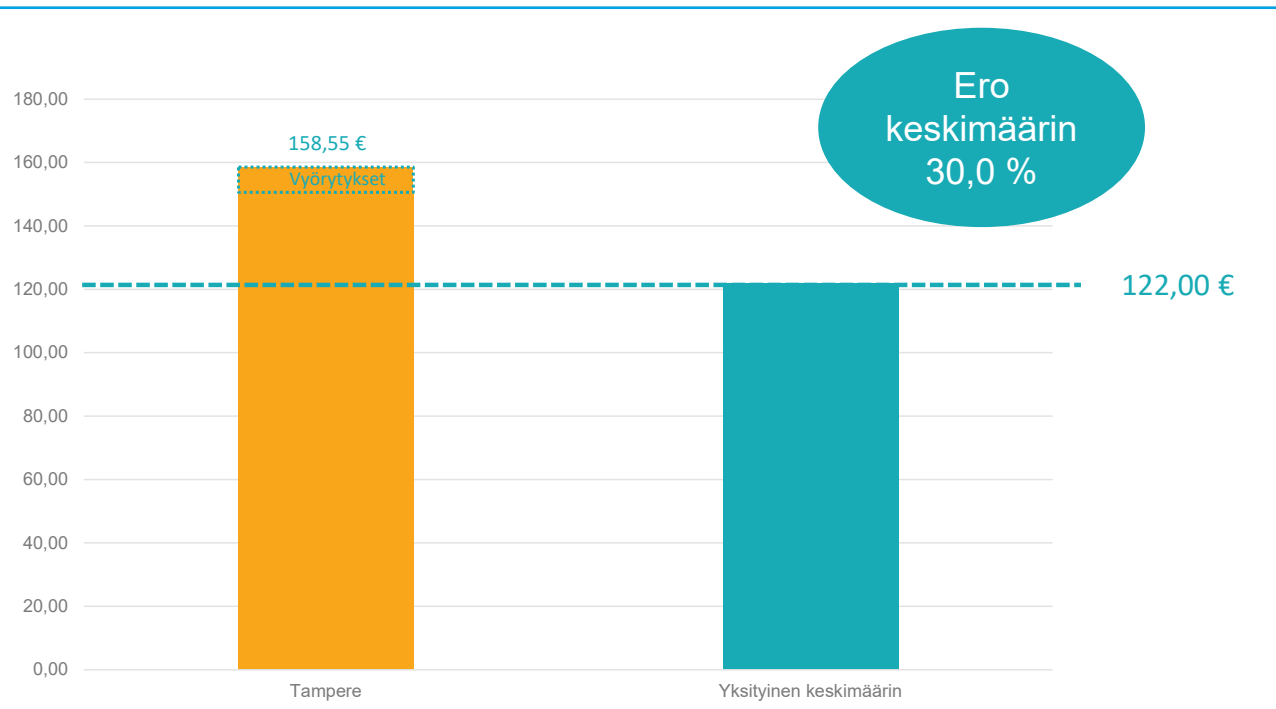
Otetaan yhteinen kustannuslaskentamalli käyttöön

Suomen Yrittäjät edellyttää yhteisen kustannuslaskentamallin kehittämistä ja käyttöönottoa. Sen myötä palvelutuotannon kustannuksista tulee vertailtavia. Tämä mahdollistaa kulloinkin parhaiden palveluiden valitsemisen, olivat ne sitten julkisen tai yksityisen toimijan tuottamia.

Hyvinvointialueen oman tuotannon hinnoittelussa ei usein oteta huomioon läheskään kaikkia kulueriä. Yksityisen sektorin on otettava hinnoittelussaan mukaan esimerkiksi seuraavat kuluerät:

YHTEISEN KUSTANNUSLASKENTAMALLIN HYÖTYJÄ OVAT AINAKIN:

- Yhteinen kustannuslaskentamalli hillitsee kustannusten nousua ja tekee kustannusrakenteesta läpinäkyvän ja vertailtavan.
- Kustannuslaskentamalli mahdollistaa palvelusetelien ja henkilökohtaisten budjettien todellisten arvojen määrittämisen
- Ei alihintaisia palveluseteleitä. Liian alas hinnoitellut palvelusetelit estävät monituottajuuden.

Case Tampere: Tehostetun palveluasuminen hinnoittelu

- Tampereella hintaero yksityisen ja julkisen palveluntuottajan välillä on 30 %.
- Vertailussa oli mukana neljä kaupungin yksikköä.
- Kunta maksoi yksityiselle palveluntuottajalle hoivavuorokaudesta 122 euroa.
- Kunnan oman tuotannon kustannus oli 158 euroa.
- Hintaero neljässä yksikössä oli jo 4 miljoonaa euroa.
- Lähde: Hyvinvointiala HALI ry.

Yhteenveto:

- Lisääntyvä palvelutarve edellyttää, että käytössä on oltava niin kustannustehokas palvelurakenne kuin mahdollista.
- Yrittäjät edellyttää yhteisen kustannuslaskentamallin käyttöönottamista.
- Taloudellisia ja laadullisia vertailuja on tehtävä muiden hyvinvointialueiden kanssa sekä avoimesti myös yksityisen ja julkisen palveluntuotannon välillä.
- Hyvinvointialueiden pitää laskea myös oman palvelutuotantonsa yksikkökustannukset.
- Hyvinvointialue voi esimerkiksi päättää järjestämisen ja tuottamisen erottamisesta tai eriyttämisestä, ottaa käyttöön palvelujen kustannuslaskennan mallin, joka mahdollistaa julkisen ja yksityisen palvelutuotannon yksikköhintojen vertaamisen.
- Kyseessä on strategiatason päätös, joka tulevien aluevaltuustojen on tehtävä. Valmistelua on kuitenkin tärkeää viedä siihen suuntaan jo nyt.

KUSTANNUKSET VOIDAAN AVATA MONELLA ERI TAVALLA:

- erottamalla selkeästi järjestäminen ja tuottaminen,
- ottamalla käyttöön palvelujen kustannuslaskennan malli tai
- tuotteistamalla palvelutuotanto.

YKSITYISEN SEKTORIN KUSTANNUKSET TEHOSTETUSSA PALVELUASUMISESSA

ASUKKAIDEN ASUMISEEN, RUOKAAN JA HOIVAAN LIITTYVÄT KULUT

- Ruoka- ja ateriatarvikehankinnat
- Lääkeostot
- Hoitotarvikkeet (vaipat, pesulaput, neulat, ruiskut, ea-tarvikkeet, haavanhoitotarvikkeet), suojavälineet, esim. maskit, käsineet, desinfiointiaineet
- Asumiseen ja aktiviteetteihin liittyvät tavarahankinnat
- Asukkaiden virkistys (retket, konsertit, tapahtumat)
- Pyykki ym. vaatehuolto

HENKILÖSTÖKULUT

- Mahdollinen vuokratyövoima, alihankinta (hoitajat, fysioterapeutit, lääkärit, siistijät)
- Hoito- ja muun henkilöstön palkkakustannukset työnantajan sivukuluineen
- Pakolliset vakuutukset: TYEL, ryhmähenki- ja tapaturmavak., työllisyysvak., sava-maksut
- Sairausajan ja loma-ajan palkkakustannukset sivukuluineen, vanhempainvapaat
- Henkilökunnan koulutus ja työnohjaus
- Työterveyshuolto
- Henkilöstön matkakulut: pysäköintikulut, km-korvaukset ja päivärahat
- Työvaatteet
- Henkilökunnan ammattikirjallisuus, muistamiset

TOIMITILAKULUT

- Toimitila- ja autopaikkavuokrat. Jos omat toimitilat: investoinnin vuotuiset poistot.
- Sähkö-, vesi- ja jätehuoltokulut
- Toimitilojen siivous (työ, välineet, aineet)
- Kiinteistöhuolto: sisältää huoltotyöt (esim. iv-kanavien nuohous), piha-alueet (esim. lumityöt ja hiekoitus talvella). Kiinteistöjen remontit.
- Turvallisuus: esim. kulunvalvonta

KONE- JA KALUSTOKULUT

- ATK-ohjelmistojen ja laitteistojen kulut (käyttöjärjestelmä, sähköposti, asiakastietojärjestelmä, RAI, rajapintasiirrot, työajanhallintajärjestelmät, tietoturva, laskutus, taloushallinto, intra, palomuurit)
- Kone- ja laitehankinnat (mm. pyörätuolit, nosturit, sydäniskuri, uunit, jääkaapit, tietokoneet, tulostimet). Investoinneista huomioitava vuosikuluna poistot.
- Koneiden ja kaluston korjauskustannukset

MARKKINOINTIKULUT

- Nettisivut, markkinointi

HALLINTOKULUT

- Taloushallinto, palkanlaskenta, tilintarkastus, laatu järjestelmä, pankkikulut
- Laki- ja konsultointipalvelut
- Viranomais- ja toimilupamaksut
- Perintäkulut
- Puhelinkulut, toimistotarvikkeet, postikulut, kokous- ja neuvottelukulut
- Jäsenmaksut
- Yrityksen vakuutukset: omaisuuden ja toiminnan vak., potilasvakuutus, jne.

RAHOITUSKULUT

- Korkokulut

VEROT

* Yrittäjän on huomioitava palvelun hintaa määritellesään kaikki kustannukset. Tässä on esimerkkinä yksityisen sektorin kustannuksissa huomioitavat kustannuserät tehostetussa palveluasumisessa.

05

Yrittäjät luovat laatua ja **LYHENTÄVÄT JONOJA**

Kansalaiset haluavat valinnanvapautta ja yrityksiä palvelun tuottajaksi

Kansalaisista suurin osa haluaa, että yritysten palvelut ovat osa hyvinvointialueiden palveluvalikoimaa. Kantar Oy:n tuoreen tutkimuksen mukaan ainoastaan 15 prosenttia haluaa pelkästään julkisen sektorin palveluita. Tämä on merkittävä kannanotto asiakkaan valinnanvapauden puolesta. Ostopalveluiden ja palvelusetelien on oltava osa hyvinvointialueen palvelutuotantoa julkisen palvelutuotannon rinnalla.

Järjestäjän ja tuottajan erottaminen

Avoimuus, vertailtavuus, luottamus ja yhdessä tekeminen ovat sote-uudistuksen tärkeitä avainsanoja. Suomen Yrittäjien mielestä selkein malli palvelujen laadulliseen ja taloudelliseen vertailuun on erottaa palvelujen järjestäminen tuottamisesta.

Järjestämisen ja tuottamisen selkeä erottaminen mahdollistaa yhteisen kustannuslaskentajärjestelmän luomisen sekä kustannusten ja laadun vertailun yksityisen sektorin tuottajien kanssa. Se myös lisää läpinäkyvyyttä, kustannustietoisuutta ja synnyttää kilpailua sekä kannustaa uusien ideoiden kehittämiseen ja käyttöönottoon.

Järjestäjä-tuottajamalli eli se, että järjestäminen ja tuottaminen on erotettu, on selvityksissä kohdannut kritiikkiä, koska julkisen sektorin sisäinen järjestäminen ja tuottaminen (esimerkiksi liikelaitokset) on yhdistetty ulkoisiin hankintoihin. Sisäisessä järjestäjä-tuottajamallissa julkisen sektorin oma hallinto on kasvanut, koska uutta hallintoa ja johtoa on luotu sekä järjestäjän että tuottajan puolelle. Myös roolit ja vastuukysymykset on nähty epäselvinä.

Yrittäjien vastaus järjestäjä-tuottajamallin kritiikkiin on selvä. Mikäli hyvinvointialue ei tuota palvelua itse, se hankkii sen markkinoilta lainsäädännön sen mahdollistaessa. Silloin se pitäytyy omien osakeyhtiöiden ja liikelaitosten perustamiselta. Tällöin vältetään julkisen sektorin oman hallinnon kasvaminen.

Ilman järjestäjän ja tuottajan selkeää eriyttämistä ei kunnolla pystytä tekemään objektiivista vertailua hyvinvointipalvelun hinnoista ja laadusta eikä määrittelemään realistista hintatasoa esimerkiksi palveluseteleille.

Suomen Yrittäjien mielestä hyvinvointialueen on tärkeä eriyttää palvelujen järjestämistoiminnot omasta palvelutuotannosta.

Hyvinvointialueen pitää esittää selkeät tavoitteet monituottajamallien ja palvelumarkkinoiden kehittämiseksi.

JÄRJESTÄJÄN JA TUOTTAJAN EROTTAMISEN EDUT

- Selkein malli hyvinvointipalvelujen laadulliseen ja taloudelliseen vertailuun on erottaa palveluiden järjestämisvastuu niiden tuottamisesta.
- Julkisen sektorin oman hallinnon kasvu estetään sillä, että hyvinvointialue hankkii palvelun pääosin markkinoilta lainsäädännön sen mahdollistaessa, ja pitäytyy omien osakeyhtiöiden ja liikelaitosten perustamiselta.
- Hyvinvointialueiden on luotava palvelustrategiassaan selkeät monituottajamallit ja tavoitteet palvelumarkkinan kehittämiseksi.

Kuva: Renate Vanaga, Unsplash

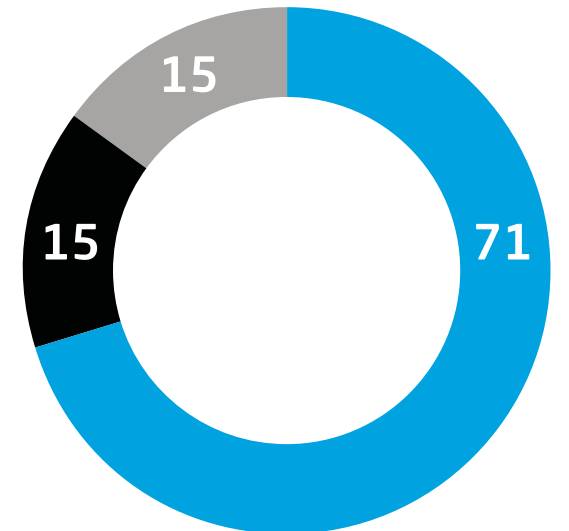
MITEN KANSALAISET SUHTAUTUVAT MONITUOTTAJAMALLIIN

Kaikki yli 18-vuotiaat suomalaiset

Onko mielestäsi hyvä, että kunta (jatkossa hyvinvointialue) käyttää julkisten sosiaali- ja terveystalvelujen tuottamisessa myös yksityisiä palveluntuottajia?

Yhteensä 2021 (n=1611)

- Kyllä
- En osaa sanoa
- Ei

Kuva 1: Kansalaisten suhtautuminen monituottajamalliin. Suomen Yrittäjien, Hyvinvointialue HALI ry:n ja Lääkäripalveluyritykset ry LPY:n kyselystä, jonka toteutti toimeksiannosta Kantar. Kysely toteutettiin syyskuussa 2021.

06

Tyytyväiset asiakkaat ovat **PARAS PALAUTE**

Julkista palvelutuotantoa täydentävät yritysten tarjoamat palvelut. Nämä ovat joko julkisia hankintoja eli ostopalveluita tai palvelusetelillä tuotettavia palveluita. Molemmat ovat tärkeässä asemassa täydentämässä ja turvaamassa alueen asukkaiden palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta kustannustehokkaasti.

Ositetut hankinnat alueen elinvoimaa vauhdittamaan

Hyvinvointialuevaalit ovat tärkeitä muillekin kuin sote-yrittäjille. Hyvinvointialueet ovat merkittäviä ostajia toimialueellaan. Hyvinvointialueet tarvitsevat kiinteistöhuolto- ja puhtaanapitoa palveluita, kuljetus- ja ateriapalveluita ja muita tukitehtäviä. Näissä tehtävissä on hyödynnettävä pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Tämä onnistuu hankkimalla tukipalvelut avoimesti kilpailuilta markkinoilta.

Hankintapolitiikka on aluepäättäjien käsissä. Hyvinvointialueiden hankintalinjauksen ydinasiaksi ja strategiseksi tavoitteeksi kannattaa asettaa kotimaisten yritysten hyödyntäminen ja eri toimialojen markkinoiden kehittäminen. Lainsäädäntö ei salli kilpailutuksissa lähialueen yritysten suosimista. Kilpailutuksiin voi kuitenkin sisällyttää monenlaisia vaatimuksia ja painotuksia. Niiden on pääsääntöisesti liityttävä hankittavaan tuotteeseen tai palveluun.

Teesit onnistuneeseen hankintaan

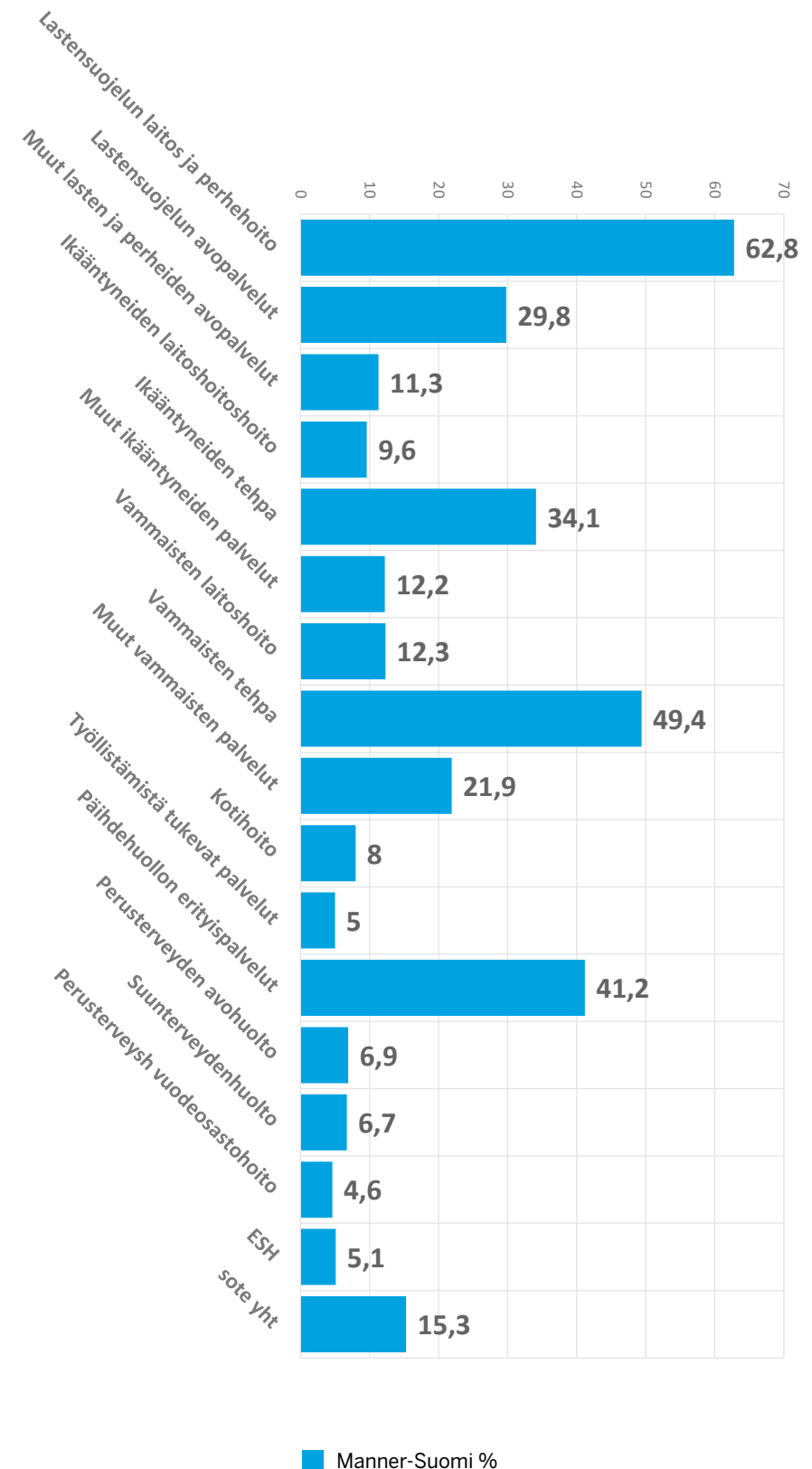
1. Ilmoita hankinta-aikasta varhain.
2. Käy vuoropuhelua tulevasta hankinnasta kiinnostuneiden yritysten kanssa.
3. Arvioi merkittävimpien hankintojen vaikutukset yrityksiin.
4. Älä pyydä hankintailmoituksessa tarpeetonta.
5. Jaa hankinta osiin, jotta useampi erikokoinen yritys voi tulla valituksi.
6. Linjaa, että sama yritys ei voi voittaa kaikkia kilpailutuksen osia.
7. Mittaa ja valvo laatua sopimuskauden ajan.
8. Ota rohkeasti käyttöön dynaamiset hankintajärjestelmät ja innovaatiokumppanuudet.
9. Käytä apuna Yrittäjien maksutonta hankintaneuvontaa.
10. Kehitä eri toimialojen markkinoita määrätietoisesti, ja kerää yrityksiltä palautetta kilpailutusprosesseista.

PÄÄTTÄJÄ! POHDI JA SELVITÄ:

- Miten hyvinvointialue vertailee eri tuottajien kustannustehokkuutta?
- Ovatko tuottajille asetetut laatuksiteerit tarpeellisia, kohtuullisia ja kaikille samat?
- Mahdollistavatko alueen päätökset yrittäjien osallistumisen palvelutuotantoon?

Sosiaali- ja terveydenhuollon ostopalvelujen osuus % (kuntayhtymät, yritykset ja järjestöt) v. 2018

Kuva 2: Sosiaali- ja terveydenhuollon ostopalvelujen osuus % vuonna 2018.

MITÄ HANKINNAT ONNISTUESSAAN MERKITSEVÄT ALUEILLE?

VEROTULOJA

TYÖTÄ

PALVELUJA

ELINVOIMAA!

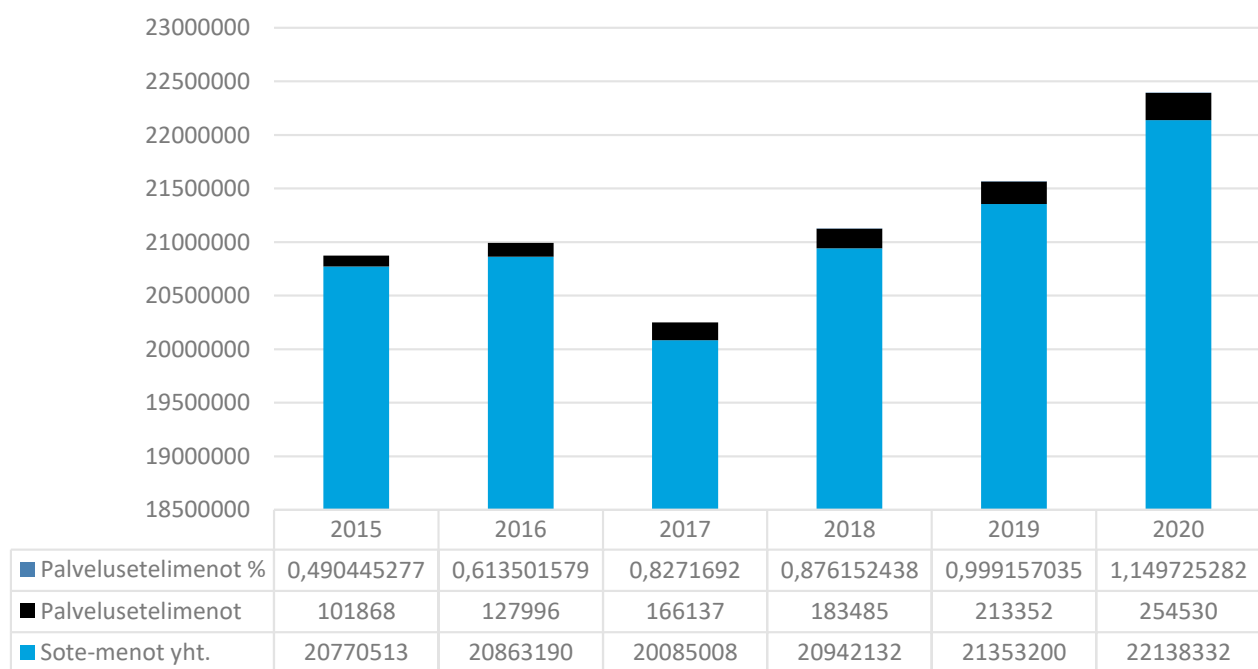
Palvelusetelit lisäävät valinnanmahdollisuuksia ja osallisuuden tunnetta

Palveluseteli perustuu palvelusetelilakiin, jonka mukaan monia kunnan palveluja, kuten esimerkiksi sosiaali- ja terveystalv-
luja, voidaan järjestää palvelusetelillä. Palveluseteli on kunnan
tai kuntayhtymän myöntämä maksusitoumus, jolla se korvaa
yksityisen palveluntuottajan tuottamasta palvelusta ennalta
määrätyn kustannuksen, joka on yhtä kuin palvelusetelin arvo.
Kuntalainen voi näin valita itse, kuka palvelun hänelle tuottaa,
missä ja milloin.

Monista palveluseteliin liitetystä hyödyistä huolimatta sen
käyttö on keskimäärin edelleen vähäistä. Vuonna 2015 palve-
lusetelin käyttö oli 0,49 % kaikista sosiaali- ja terveydenhuol-
lon kustannuksista, vuonna 2020 se on edelleen vain 1,15 %.
Kasvu on siis hyvin maltillista.

Tutkimusten mukaan suomalaiset haluavat lisää valinnanva-
pautta. Kyselyn mukaan 63 prosenttia suomalaisista toivoo
enemmän palveluseteleitä terveydenhuoltoon ja 50 prosenttia
myös sosiaalihuoltoon. Terveydenhuollossa palvelusetelin
käyttö on vähäisempää kuin sosiaalihuollossa.

Palvelusetelin osuus sote-menoista (1.000 €)

Kuva 3: Palvelusetelin osuus sote-menoista (1000 €). Lähde: SotkaNet

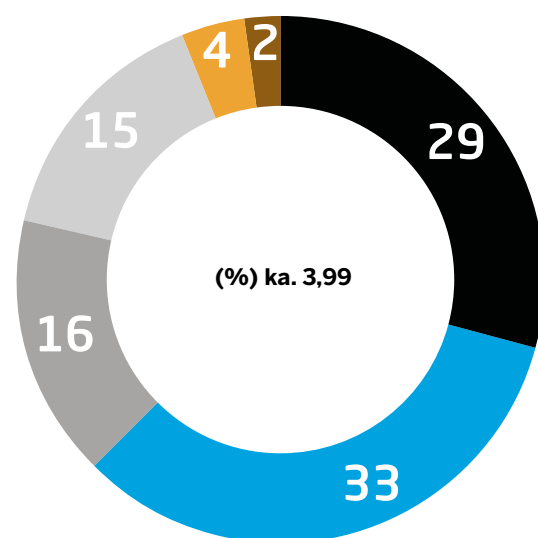
PALVELUSETELIN KÄYTTÖ – TERVEYSPALVELUALA

Kaikki yli 18-vuotiaat suomalaiset

Missä määrin palveluseteliä tulisi mielestäsi hyödyntää seuraavilla palvelualoilla?

Terveyspalveluala

Yhteensä 2021 (n=1611)

- Huomattavasti enemmän (5)
- Jonkin verran enemmän (4)
- Saman verran (3)
- En osaa sanoa
- Jonkin verran vähemmän (2)
- Huomattavasti vähemmän (1)

Kuva 4: Palvelusetelin käyttö terveyspalveluissa – ihmisten toiveet.

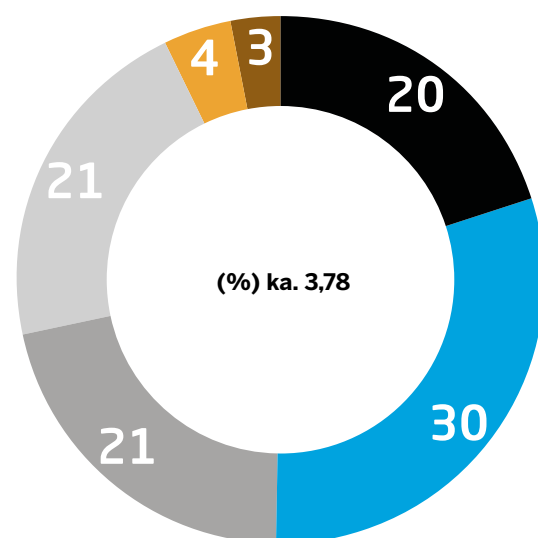
PALVELUSETELIN KÄYTTÖ – SOSIAALIPALVELUALA

Kaikki yli 18-vuotiaat suomalaiset

Missä määrin palveluseteliä tulisi mielestäsi hyödyntää seuraavilla palvelualoilla?

Sosiaalipalveluala

Yhteensä 2021 (n=1611)

- Huomattavasti enemmän (5)
- Jonkin verran enemmän (4)
- Saman verran (3)
- En osaa sanoa
- Jonkin verran vähemmän (2)
- Huomattavasti vähemmän (1)

Kuva 5: Palvelusetelien käyttö sosiaalipalveluissa – ihmisten toiveet.

Yllä olevien kuvien lähde: Asiat käyvät ilmi Suomen Yrittäjien, Hyvinvointiala HALI ry:n ja Lääkäripalveluyritykset ry LPY:n kyselystä, jonka toteutti toimeksiantaja Kantar. Kyselyyn vastasi yhteensä 1 611 henkilöä syyskuussa 2021.

Palveluseteli on paras keino toteuttaa asiakkaan valinnanvapautta ja osallisuutta oman palveluntarpeensa täyttämiseen. Se on erinomainen tapa ohjata palveluntuottajia kilpailemaan laadukkaalla ja kustannustehokkaalla tuotannolla.

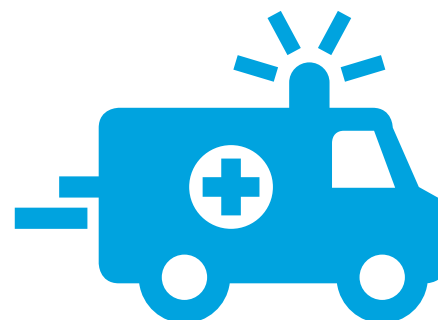
Palveluseteli ohjaa palvelutuotantoa toimimaan kuluttajamarkkinalle ominaisella tavalla asiakslähtöisesti. Asiakkaat usein täydentävät omaa palveluntarvettaan myös omalla rahoituksella. Se parantaa toimintakyvyn ylläpitoa ja vähentää tarvetta julkisesti rahoitetulle palvelulle.

TAVOITTEET PALVELUSETELEILLE:

- Asiakkaan valinnanvapaudella palvelun vaikuttavuus ja laatu paranevat.
- Asiakkaiden pääsy palveluihin nopeutuu ja palvelu kohdentuu oikeaan tarpeeseen.
- Jokainen palveluntarvitsija on tietoinen mahdollisuuksistaan valita palveluseteli.
- Mahdollisimman monta palveluntuottajaa saadaan setelijärjestelmän piiriin. Silloin muodostuu kattava palveluverkosto ja terve kilpailu toimijoiden välille.

Jokaisen hyvinvointialueen alueella palveluseteli tulee olla käytössä vähintään ikäihmisten asumisessa, vammaisten henkilökohtaisessa avussa ja kotihoidossa sekä vaativassa lääkinnällisessä kuntoutuksessa. Nämä ovat palveluita, joilla on jokaisella alueella iso volyymi, toimiva tuottajaverkosto ja palvelun käyttäjällä tai läheisellä kyky arvioida palvelun sisältöä ja laatua.

Tavoitetila on, että näissä palveluissa palveluseteli on aito vaihtoehto asiakkaalle koko hyvinvointialueen alueella. Alueellisen kattavuuden ei tarvitse toteutua heti, eikä palvelusetelin käyttöönoton vasta-argumentti voi olla se, ettei palvelusetelituottajia ole käytettävissä koko hyvinvointialueen maantieteellisellä alueella. Palvelusetelin käyttö etenee tyypillisesti vaiheittain ja on normaalia, että tuottajat aloittavat toiminnan jollakin rajatulla alueella ja laajentavat toimintaa kysynnän mukaan uusille maantieteellisille alueille ja uusiin palveluihin.

ESIMERKKI HYVÄSTÄ PALVELUSETELIN KÄYTTÖÖNOTON VALMISTELUSTA:

Oulun kaupungin kuntoutuspalvelut on suunnittelemassa palveluseteliä fysioterapiaan.

Kaupunki järjesti palveluntuottajille infoa helmikuussa ja sai arvokasta tietoa, mihin kiinnittää huomiota palvelusetelin ja sääntökirjan valmistelussa.

Kun sääntökirjaluonnos oli valmis, siitä kuultiin yrittäjäjärjestöä, palveluntuottajia ja kaikkein tärkeimpänä kuntoutusyrittäjien toimialajärjestöä. Toimialajärjestö vaikutti sääntökirjan ehtoihin alihankkijoiden hyväksymismenettelystä ja siitä, että palvelusetelin olemassaolosta asiakkaalle pitää aina kertoa, potilastietojärjestelmästä ja tilojen hyväksymismenettelystä ja tarpeettomista rajauksista yhtiömuodon ja lupien suhteen. Luonnoksessa vaadittiin myös toimittamaan tietoja, joiden keräämiseen ei ollut perusteita.

Tällä osallistavalla kuulemisella saatiin pois ylisääntelyä ja ehtoja, jotka olisivat karsineet palveluntuottajia.

OMAVASTUUUN VÄHIMMÄIS- JA ENIMMÄISMÄÄRÄN ASETTAMINEN MAHDOLLISTAA EROTTUMISEN LAADULLA

Helsingin kaupungin fysioterapiassa asiakkaan maksamalle omavastuulle on määritelty vähimmäis- ja enimmäismäärä.

Helsingin kaupunki myöntää fysioterapian palveluseteleitä mm. lapsille, neurologisille asiakkaille ja allasterapiaan. Palvelusetelin ehtona on, että asiakkaan maksaman omavastuun pitää asettua vähintään noin 10 euroon ja enintään noin 35 euroon per terapiakäynti.

Omavastuuosuudelle asetetut raamit tekevät setelin valitsemisesta tasa-arvoisempaa kansalaisille ja kannattavampaa palveluntuottajille. Raamit yhtenäistävät menettelyä, mutta mahdollistavat silti erottumisen laadulla sekä hinnalla.

Usein omavastuulle halutaan asettaa katto, mutta ei minimiä. Se on kuitenkin haitallista, sillä kilpailun mahdollisuus poistuu, ja mahdollinen setelin liian alhainen arvo aiheuttaa markkinoilta poistumista.

KONEELLINEN LÄÄKEJAKELU VOIDAAN HOITAA PALVELUSETELILLÄ

Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä totesi, että tarkoituksenmukaista olisi siirtää koneelliseen lääkejakeeluun. Kuntayhtymä tarkasteli lääkejakeelua kustannusten, potilasturvallisuuden ja henkilöstön ajankäytön kannalta.

Asiasta järjestettiin markkinavuoropuhelu. Tällöin kävi ilmi, että vain isoilla toimijoilla olisi mahdollista vastata kilpailutukseen, jos kilpailutus järjestetään tietyin kriteerein. Tämä olisi tarkoittanut paikallisten apteekkien häviämistä markkinoilta. Jos paikalliset apteekit katoavat, se kaventaa paikkakuntien palveluita ja ohjaa potentiaalisesti myös muuta ostosvirtaa. Elinvoima- ja työpaikkavaikutus voi siis olla yllättävän iso.

Markkinavuoropuhelussa käytiin varsin avoimesti läpi erilaisia vaihtoehtoja ja paikalliset yritykset kysyttäessä pitivät parempana varsin korkean palvelusetelihinnan laskua. He olivat myös valmiita tarjoamaan alennuksen käsikauppatuotteista, jos vaihtoehtona on kilpailutus.

Ratkaisuna siirryttiin palvelusetelijärjestelmään koneellisessa lääkejakeelussa ja samalla asiakkaat saivat alennuksen käsikauppalääkkeistä. Lisäksi käynnistyi kiinteämpi jatkuva vuoropuhelu ja muun muassa koulutusyhteistyö. Palvelu säilyi lähellä asiakasta, samoin työpaikat alueella ja apteekkipalvelut muuta ostosvirtaa ohjaavana palveluna paikkakunnalla.

Case Kurikka: Ennaltaehkäisyä kuntosalikortilla

- Kurikan kaupunki päätti antaa palvelusetelin kuntosalille kaikille yli 65-vuotiaille kuntalaisille.
- 80 kappaletta 10 euron palveluseteliä vuodessa – tuottajiksi valikoitui kuusi kuntosaliryrittäjää.
- Kuntosaleista on tullut myös uusi yhteisön kokoontumispaikka.
- Palveluseteliin käytetään vuodessa 200 000 euroa.
- Kurikan sote-menot ovat 90 miljoonaa euroa vuodessa.
- Lähde: Kurikan kaupunginjohtaja Anna-Kaisa Pusa.

Palvelusetelien arvot on asetettava oikein

Palvelusetelin arvon määrittäminen oikein on ensiarvoisen tärkeää. Palvelusetelin arvo pitää määritellä hyvinvointialueen oman tuotannon kustannuksia vastaavaksi. Arvonmäärittäksen taustalla tulee olla ammattitaitoisesti laskettu julkisen palveluntuotannon vertailuhinta.

Palvelusetelin arvon pitää olla sellainen, että yksityisen on mahdollista tuottaa palvelu sillä hinnalla, muutoin palvelusetelille ei hyvästä tarkoituksesta huolimatta löydy tuottajia.

Palvelusetelin arvon oltava asiakkaalle kohtuullinen

Sekä palveluseteli- että vammaispalvelulain mukaan palvelusetelin arvon tulee olla asiakkaalle kohtuullinen. Palvelusetelilaki edellyttää, että kunta tai hyvinvointialue arvioi palvelusetelin arvon kohtuullisuutta suhteessa kunnan omana tuotantona tai ostopalveluna hankkiman vastaavan palvelun kustannuksiin. Kunta tai hyvinvointialue ei voi olettaa, että palvelun kustannukset olisivat pienemmät, jos asiakas hankkii palvelun palvelusetelillä. Laissa säädetään lisäksi, että silloin, kun palvelu on asiakkaalle maksuton, palvelusetelin arvo tulee määrätä niin, että asiakkaalle ei jää maksettavaksi omavastuuta.

Hallituksen esityksessä tarkennetaan vielä kohtuullisuusvaatimusta siten, että palvelusetelin arvo tulisi määrittellä niin, että palvelusetelistä muodostuu asiakkaalle todellinen vaihtoehto palvelun käyttämiseen. Hallituksen esityksen mukaan käytännössä maksuttomaksi säädettyjen palvelujen hankinta palvelusetelillä voisi toteutua esimerkiksi niin, että kunta määritteli realistisen palvelusetelin arvon, jolla palvelu voitaisiin tuottaa.

Mikäli asiakkaan maksuosuus nousee kohtuuttoman suureksi, asiakkaan kiinnostus palvelusetelipalvelua kohtaan vähenee. Asiakkaan palveluseteliin omavastuun ollessa huomattavasti suurempi kuin terveyskeskuksen häneltä perimä asiakasmaksu, vääristää myös kilpailutilannetta yksityisen ja julkisentuottajan välillä.

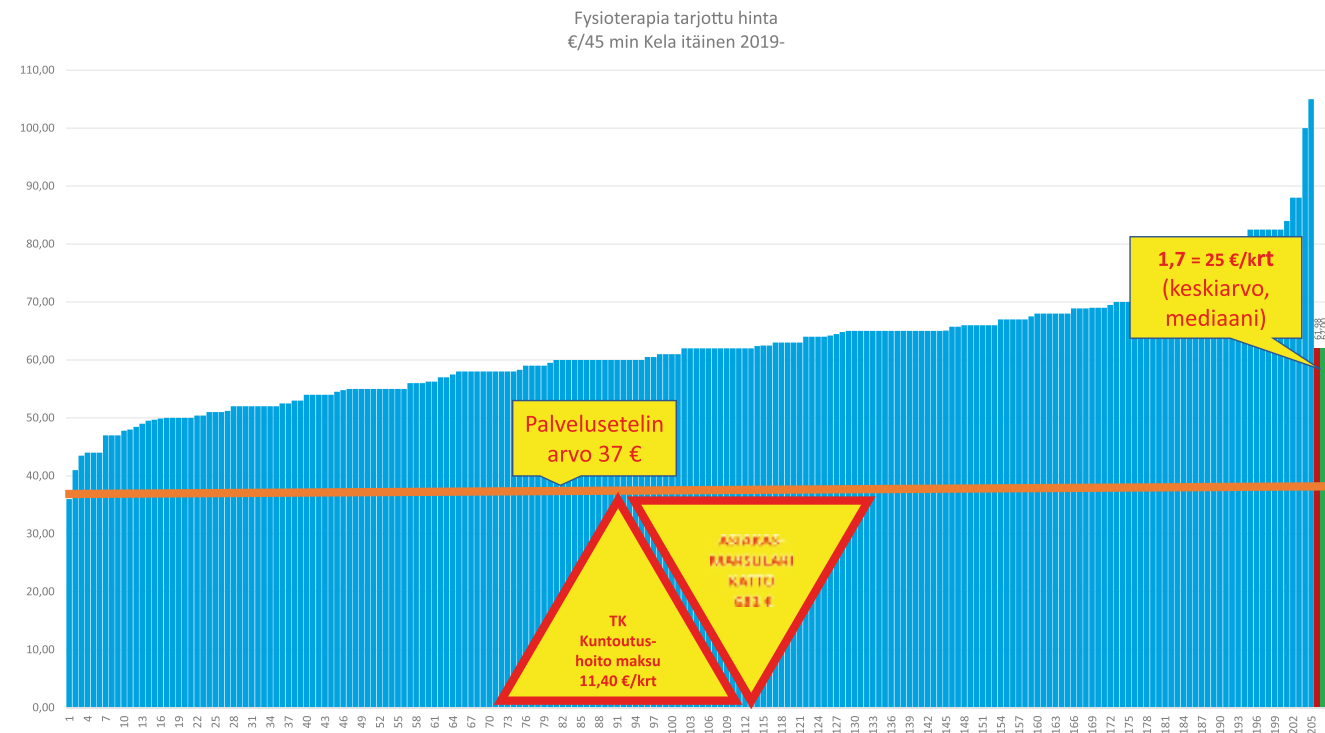
Uusi asiakasmaksulaki todennäköisesti vähentää palvelusetelin käyttöä, kun asiakas saa hoidot julkisella sektorilla 683 euron maksukaton täyttymisen jälkeen maksutta. Palvelusetelin käyttöä ei oteta huomioon maksujen kertymisessä. Tämä vaikeuttaa palvelusetelin valitsemista paljon palveluita tarvitsevien osalta.

Tarkistetaan palvelusetelin arvo tähän päivään

Palvelusetelin arvo on tarpeen sitoa sote-menojen kustannusindeksiin tai yleiseen elinkustannusindeksiin.

Palvelusetelin mahdollisen asiakkaan itse maksaman omavastuusuuden tulee niin ikään olla ennustettava ja sen suhteellinen osuus kokonaispalvelun hinnasta ei saa nousta rapauttaen palvelusetelin mahdollistamaa valinnanvapautta.

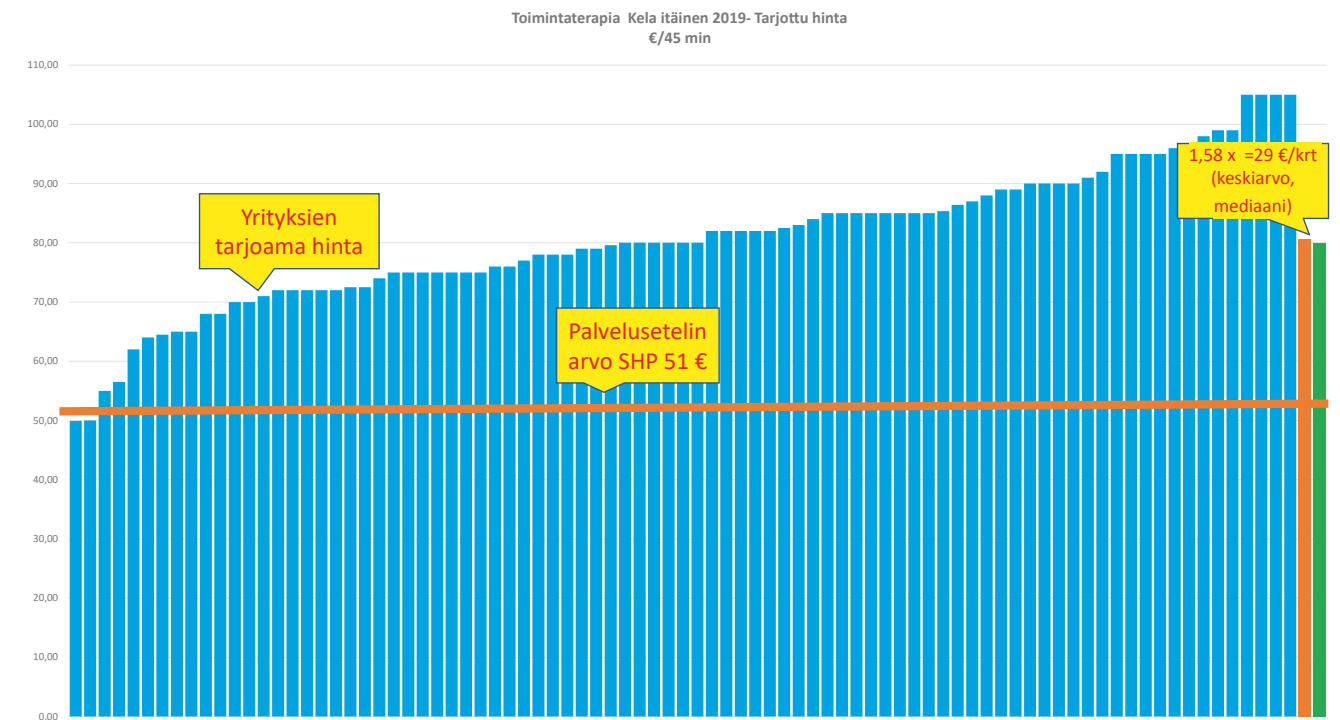
Palvelusetelin arvon tarkistaminen sisältyy vaatimukseen arvon kohtuullisuudesta. Ei riitä, että palvelusetelillä on mahdollista ostaa palvelua silloin, kun asiakkaalle ensimmäistä kertaa myönnetään palveluseteli. Palvelusetelin arvoa tulee tarkistaa kustannusten noustessa. Palvelusetelin arvon on katettava koko asiakkaan tarvitseman palvelun hinnan.

Kuva 6: Esimerkkitaapauksessa terveyskeskuksen perimä käyntimaksu fysioterapiahoidosta on 11,40 € ja omavastuu palvelusetelikäynnistä olisi 25 €.

ASIAKKAALLE AITO OIKEUS VALITA PALVELUSETELI

- Palveluseteliä pitää tarjota asiakkaalle yhtenä vaihtoehtona, kun hoidon tuottajasta päätetään.
- Palvelusetelien hinnat on määriteltävä mm. kotihoidossa ja tehostetussa palveluasumisessa asiakkaan tuen tarpeen mukaan eikä yhdellä kiinteähintaisella palvelusetelillä.
- Palvelusetelien hinnoittelussa tulee ottaa huomioon alueelliset erot hyvinvointialueen sisällä, esim. etäisyydet, sairastavuus ja ikääntyminen.
- Palvelusetelien kehittämiseen tulee ottaa palveluntuottajat mukaan jo suunnitteluvaiheessa.
- Kun palveluseteli on otettu käyttöön, on tärkeää, että sen arvoa arvioidaan säännöllisesti. Sen arvon on pysyttävä ajassa mukana ja seurattava sote-kustannusten yleistä kehitystä.

Kuva 7: Esimerkki toimintaterapiakäynnin hinnasta.

07

Yhteenveto Suomen **YRITTÄJIEN RATKAISUISTA** **ALUEVAALEIHIN**

Yrittäjien vaaliohjelmassa on käsitelty monia merkittäviä teemoja sillä ajatuksella, miten me yhdessä voimme tehdä Suomeen maailman parhaat hyvinvointipalvelut. Korostamme avointa ja reilua yhdessä tekemistä.

Suomen Yrittäjien ratkaisut

1. Otetaan yritykset ja järjestöt mukaan hyvinvointialueiden valmisteluun jo syksyllä 2021. Tehdään yhdessä hyvinvointialueiden palvelustrategiat.
2. Pidetään huolta kestävästä julkisesta taloudesta. Jokaiselle hyvinvointialueelle on tärkeää luoda selkeät menokehykset.
3. Verrataan omenaa omenaan. Otetaan käyttöön yhteinen kustannuslaskentajärjestelmä, jonka avulla voidaan verrata eri tuottajien palveluita samoilla kriteereillä.
4. Jaetaan hankinnat tarkoituksenmukaisiin osiin niin, että myös mikro- ja pienyrityksillä on aito mahdollisuus osallistua kilpailutuksiin.
5. Annetaan ihmisten valita heille paras palvelun tuottaja: otetaan palvelusetelit, ostopalvelusopimukset ja henkilökohtaiset budjetit laajasti käyttöön.
6. Luodaan edellytykset reilulle tuottajien väliselle kilpailulle. Määritellään palvelusetelin arvo sellaiseksi, että sillä sekä yksityinen että julkinen palveluntuottaja pystyvät kyseisen palvelun tuottamaan.
7. Ollaan yhdessä luovia ja idearikkaita. Monituottajamalli lisää kilpailua sekä kannustaa innovoimaan ja ottamaan käyttöön uusia ideoita.

#PAREMPIHOITO

WWW.YRITTAJAT.FI

